

VOORJAAR
2026

Studium Generale

Zet aan tot denken.

Universiteit
Utrecht

Welkom bij Studium Generale

Bij ons gaan wetenschappers, studenten en andere nieuwsgierige bezoekers met elkaar in gesprek, op zoek naar antwoorden en nieuwe vragen. In lezingen, talkshows en artikelen koppelen we wetenschap aan actuele maatschappelijke vraagstukken. We gaan voorbij de grenzen van disciplines en de waan van de dag. Toegang is gratis.

KOM JE OOK?

We hopen je in de zaal te ontmoeten dit voorjaar. Soms heb je daar een (gratis) ticket voor nodig. Check onze website voor de laatste informatie en reserveerlinks. Vanuit huis meekijken en -praten kan altijd, via de livestream. Door je aan te melden voor de nieuwsbrief of ons te volgen op social media, loop je eventuele wijzigingen nooit mis.

Postadres

Lange Nieuwstraat 106
3512 PN Utrecht

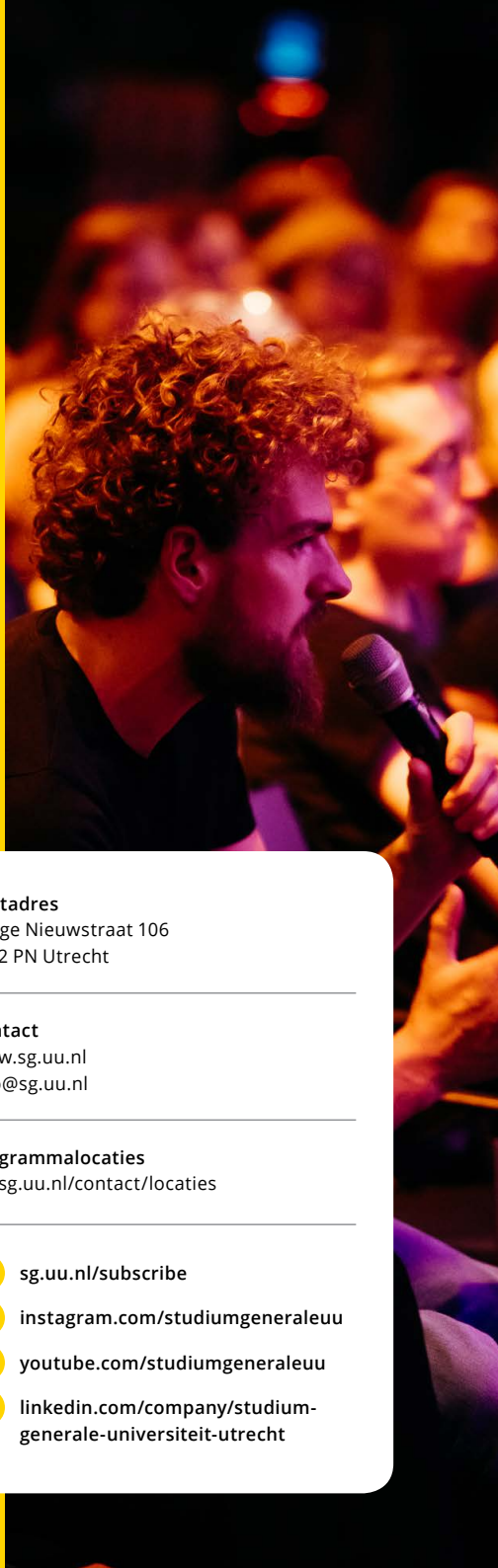
Contact

www.sg.uu.nl
info@sg.uu.nl

Programmalocaties

Zie sg.uu.nl/contact/locaties

- sg.uu.nl/subscribe
- [instagram.com/studiumgeneraleuu](https://www.instagram.com/studiumgeneraleuu)
- [youtube.com/studiumgeneraleuu](https://www.youtube.com/studiumgeneraleuu)
- [linkedin.com/company/studium-generale-universiteit-utrecht](https://www.linkedin.com/company/studium-generale-universiteit-utrecht)

Vorbij het eigen gelijk

Voorwoord

Het ging het afgelopen jaar regelmatig over de politieke kleur van universiteiten. Academici zouden te links zijn en de kloof met burgers te groot. Gelukkig vertaalt die vermeende kloof zich niet in wantrouwen. Sterker nog: het vertrouwen in de wetenschap is groot. Maar dat betekent niet dat 'we' op onze lauweren kunnen rusten. Vertrouwen is niet vanzelfsprekend, dat moet je verdienen.

Met onze programmering willen we laten zien dat onderzoek voor veel meer mensen relevant is dan het op het eerste oog lijkt. De thema's die we agenderen gaan iedereen aan, ongeacht politieke kleur. Van hoe we ons voorbereiden op grote crises tot hoe klimaatverandering onze systemen onder druk zet. Dat zijn uitdagingen waar we

allemaal mee te maken krijgen. Wat gebeurt er als een cyberaanval de stroom in de stad platlegt, en hoe houden we het hoofd boven water tijdens extreme regenbuien? Hoe blijven we overeind wanneer systemen die vanzelfsprekend leken opeens wankelen?

Dit voorjaar zetten we weer verschillende perspectieven naast elkaar. We stellen de grotere vragen die schuilgaan achter actuele kwesties: wat maakt ons ons? Hoe betrouwbaar is ons geheugen? Wat doen we als de grens tussen oorlog en vrede vervaagt? En waarom wordt 'intieme terreur' vaak veel te laat herkend?

We kijken met verschillende brillen naar de werkelijkheid, en nodigen jou uit om dat ook te doen. Want door nieuwsgierig te blijven, ontstaat ruimte voor begrip, en voor een gesprek dat verder reikt dan ons eigen gelijk. Denk, twijfel en onderzoek met ons mee.

Tot snel!

Jessie Waalwijk
Programmamanager

Programma team

Jessie
Waalwijk

Els
Aarts

Hilke
Grootelaar

Nienke
de Haan

Erwin
Maas

Laura
Mol

Tessa
de Vries

Science Café Utrecht

De talkshow met échte experts

Hoe betrouwbaar is ons geheugen? Hoe kunnen we ons tegen buitenlandse agressie wapenen? En hoe maken we het internet weer menselijk? In het Science Café zoeken we samen met wetenschappers naar antwoorden.

MA 02 FEB

Hoe werkt ons geheugen?

Onze hersenen zijn in staat om herinneringen uren, dagen, en zelfs een heel leven op te slaan. Van een geur van vroeger tot een levensbepalend moment. Hoe werkt dat? En als verloren herinneringen aan heftige gebeurtenissen pas maanden of later opduiken, hoe betrouwbaar zijn die dan? Met cognitief psycholoog **Albert Postma** (UU) en rechtspsycholoog **Henry Otgaar** (UM). I.s.m. Brainwave.

📍 TIVOLIVREDENBURG / Hertz

🕒 20.00–21.30 uur

🔗 Reserveren via sg.uu.nl

DI 21 APR

Hybride dreiging, hybride oorlog?

Drones rond Europese luchthavens, cyberaanvallen en desinformatie-campagnes. We zijn niet officieel in oorlog, maar achter de schermen probeert met name Rusland Europa te verzwakken. Hoe gaan we om met die permanente dreiging? En welke rol speelt het Westen zelf op het hybride strijdtoneel? Met cultuurhistoricus **Rutger van der Hoeven**, rechts-wetenschapper **Jessica Dorsey** (beiden UU), en onderzoeksjournalist **Birte Schohaus** (Follow the Money). I.s.m. SIB-Utrecht.

📍 BIBLIOTHEEK NEUDE / Theaterzaal

🕒 20.00–21.30 uur

DI 19 MEI

EN

Why the current internet sucks

Trollende bots, influencers die alleen nog *sponsored content* maken en kattenfilmpjes die tegenwoordig bijna allemaal nep zijn. Het internet lijkt totaal niet meer op hoe creatief, chaotisch en persoonlijk het ooit was. Experts noemen dit 'enshittification'. Waar ging het fout? Mediawetenschappers **Lucie Chateau** (UU) en **Michael Stevenson** (UvA), en rechtswetenschapper **Catalina Goanta** (UU) over hoe we het internet weer menselijk kunnen maken.

📍 BIBLIOTHEEK NEUDE / Theaterzaal

🕒 20.00–21.30 uur

Gewoon niet voor gemaakt

Hoe alles piept en kraakt onder de klimaatcrisis

Onderdeel van de cursus GEO3-5004 Duurzaamheid als wereldbeeld, waar studenten studiepunten voor kunnen verdienen. Zie ook p. 29.

In samenwerking met het Copernicus Institute of Sustainable Development (UU)

20.00–21.30 uur

ACADEMIEGEBOUW / Aula

Zinkende steden, uitgedroogde bossen, invasieve soorten en drinkwater op rantsoen: de klimaatcrisis is genadeloos. Infrastructuren, ecosystemen, maar ook ons rechtssysteem zijn niet ontworpen voor de veranderingen die we nu al zien, voelen en meten. Moeten en kunnen wij ons aanpassen? Welke kennis helpt hierbij en waar lopen modellen vast? Samen met experts zoeken we naar manieren om onze wereld weerbaar en leefbaar te maken.

DI 03 FEB

Klimaatadaptie: groter denken en sneller handelen

De gevolgen van klimaatverandering zijn allang geen ver-van-het-bed-show meer. De plannen die landen en steden maken om zich er tegen te wapenen zijn kleinschalig en vooral gericht op de korte termijn. Milieuwetenschapper **Marjolijn Haasnoot** (UU) ziet een 'adaptatiegat', bijvoorbeeld als het gaat om zeespiegelstijging. Wanneer is aanpassen nodig? Hoeveel doe je en hoe snel? En hoe ga je dan om met onzekerheden?

DI 10 FEB

Hoe redden we de Nederlandse natuur?

Van de Veluwe en de Biesbosch tot de Haagse duinen en de Waddenzee. Nederland heeft prachtige natuurgebieden. Maar ze lijden onder droogte, hitte, hoge stikstofconcentraties en de komst van invasieve soorten. Hoeveel kan en moet je gaan in het beschermen van de natuur? Hoe veerkrachtig zijn ecosystemen? Met bosecoloog **Etienne Thomassen** (Bosgroep Zuid) en bioloog **Jonas Lembrechts** (UU).

DI 03 MRT

Hoe goed kunnen klimaatmodellen de toekomst voorspellen?

Klimaatmodellen zijn onmisbaar. Ze laten ons zien hoe temperatuur, neerslag, ijskappen, de zeespiegel en extremere weersomstandigheden zich ontwikkelen onder verschillende uitstootscenario's. Maar veel is onduidelijk, bijvoorbeeld wanneer de Golfstroom gaat stilvallen. Waar zitten de blinde vlekken? En hoe vertaal je onzekerheid in beleid? Met o.a. klimaatwetenschapper **Michiel Baatsen** (UU).

DI 24 FEB

Nederland waterland?

De afgelopen jaren wisselen periodes van extreme neerslag en droogte elkaar af. Ondertussen gaan bodemdaling en verzilting door, terwijl de vraag naar schoon water groeit. Dat maakt waterbeheer in de natuur, steden, en landbouwgebieden een ingewikkelde puzzel. Hoe lossen we die op? En wie neemt de besluiten? Experts, inwoners of verkozen vertegenwoordigers? Met hydroloog **Marc Bierkens** en politicoloog **Hans Vollaard** (beiden UU).

DI 17 MRT

Klimaatwetenschappers onder vuur

De strijd om het klimaat wordt hard gespeeld. Machtige bedrijven, zoals de fossiele industrie, gebruiken rechtszaken om kritische journalisten, wetenschappers en klimaatactivisten te intimideren. Milieuwetenschapper **Roel Vermeulen** (UU) en advocaat **Emiel Jurjens** (Greenpeace International) maakten een SLAPP-proces van dichtbij mee. Lukt het om wetenschappers en activisten het zwijgen op te leggen?

Ook maar een mens

Wanneer wetenschap persoonlijk wordt

Onderdeel van de cursus FI2V24003 Wetenschapsfilosofie, waar studenten studiepunten voor kunnen verdienen. Zie ook p. 29.

In samenwerking met het Departement Filosofie en Religiewetenschap

20.00–21.30 uur

ACADEMIEGEBOUW / Aula

Klimaatwetenschappers die te maken krijgen met intimidatie, omdat hun conclusies commerciële belangen schaden. Activistische historici die een completer beeld willen geven van het Nederlandse koloniale verleden. En economen van wie de uitkomsten van hun modellen passen bij hun politieke voorkeur. In deze reeks bespreken we hoe wetenschap nooit helemaal losstaat van de persoon die haar bedrijft. Hoe kleuren de ervaringen en achtergrond van wetenschappers de manier waarop ze onderzoek doen? En hoe behoud je je wetenschappelijke integriteit als je onder druk wordt gezet?

MA 09 MRT

De vergeten geschiedenissen van Suriname

Plantages, witte slavenhouders en zwarte slaafgemaakten. Dat is wat de meeste Nederlanders weten over koloniaal Suriname. Voor andere groepen zoals de contractarbeiders en vrijgemaakte zwarte Surinamers is weinig aandacht. Erfgoedonderzoeker **Jaswina Elahi** (UU) en jurist **Ellen Neslo** stellen dit ééndimensionale beeld van de Nederlandse koloniale geschiedenis bij. Welke rol speelden de vergeten groepen van Suriname?

DI 17 MRT

Klimaatwetenschappers onder vuur

Voor meer informatie, zie → pagina 7.

i Let op, deze avond vindt plaats op een dinsdag.

MA 30 MRT

EN

What do we know about Russia's war against Ukraine?

Wat weten we over de Russische oorlog in Oekraïne? Het lijkt een gekke vraag: al bijna vier jaar schrijven media dag in dag uit over de invasie. Maar volgens de Oekraïense politicoloog **Olga Burlyuk** (UvA) claimen westerse analisten te vaak autoriteit, zonder Oekraïne echt te kennen. En daarmee spelen ze Rusland in de kaart. Hoe helpt Burlyuk's insider's blik om de oorlog beter te begrijpen? I.s.m. platform Contesting Governance (UU).

MA 09 FEB

Fouten en fraude: hoe voorkomen we sloppy science?

Van het opblazen van conclusies tot het regelrecht verzinnen van data: soms raken wetenschappers in opspraak omdat ze het niet zo nauw nemen met de waarheid. De hoge werkdruk en moordende competitie in de academische wereld worden vaak als oorzaken genoemd. Hoe blijf je integer in een systeem dat het uiterste van je vraagt? Met o.a. wetenschapsjournalist **Stan van Pelt** (auteur van *Sloppy Science*).

MA 23 FEB

Hoe politiek is de economische wetenschap?

Zorgt het ophogen van het minimumloon voor meer werkloosheid? En wat levert investeren in onderwijs op? Omdat economen met cijfers en rekenmodellen werken, lijkt het een harde wetenschap. Maar volgens econoom **Martijn Huysmans** (UU) is het moeilijk de economische wetenschap volledig neutraal te houden. Hoe kleuren politieke overtuigingen de modellen die economen gebruiken?

🕒 20.00–21.30 uur

📍 TIVOLIVREDENBURG / Hertz

De strijd om het vrouwen-lichaam

Wie heeft de macht over het leven, het lichaam en de keuzes van vrouwen?

De groeiende anti-abortusbeweging, geweld tegen vrouwen, en de permanente druk om er jong uit te blijven zien. We hebben inmiddels vier feministische golven gehad en toch strijden vrouwen nog steeds voor keuzevrijheid en zelfbeschikking. Tegelijkertijd zetten conservatieve krachten tientallen jaren emancipatie onder druk. Hoe creëren we een samenleving waarin vrouwen zonder angst, oordelen of politieke druk over hun eigen lichaam kunnen beslissen?

DI 07 APR

Mooi maken moet

Van fillers tot facelifts: het aantal (jonge) vrouwen dat kiest voor een cosmetische ingreep groeit snel. Werken aan je uiterlijk is normaal geworden en schoonheidsnormen lijken steeds strikter. Hoe komt dat? Wat zijn de gevolgen van onze schoonheidsobsessie? En hoe kunnen we ons ertegen verzetten? Met o.a. socioloog **Giselinde Kuipers** (KU Leuven) en sociaal wetenschapper **Anne-Mette Hermans** (TiU).

⚡ Reserveren via sg.uu.nl

DI 10 MRT

Intieme terreur

Controle, dwang en intimidatie: vrouwen die het slachtoffer worden van intieme terreur door hun partner, kunnen vaak geen kant op. Wat gaat er mis achter de voordeur? Waarom worden 'red flags' door slachtoffers zelf én omstanders niet herkend? En hoe komt het dat daders vaak niet worden vervolgd? Forensisch psycholoog **Marieke Liem** (LEI) en jurist **Ariane Hendriks** (TiU) over hoe we grip krijgen op geweld tegen vrouwen.

⚡ Reserveren via sg.uu.nl

DI 12 MEI

Baas in eigen baarmoeder

De anti-abortusbeweging laat flink van zich horen. Van het overdrijven hoe vaak vrouwen spijt krijgen tot paniek zaaien over het toegenomen aantal abortussen. Staat het recht op abortus onder druk? Wat zit er achter de stijgende abortuscijfers? En welke redenen hebben vrouwen om een zwangerschap af te breken? Met socioloog **Jenneke van Ditzhuijzen**, rechtswetenschapper **Fleur van Leeuwen** (beiden UU), en gynaecoloog **Gunilla Kleiverda**.

⚡ Reserveren via sg.uu.nl

Spiegeltje, spiegeltje aan de wand, ben ik al de mooiste van het land?

De druk om de mooiste versie van jezelf te zijn is groot, ziet stagiair Mare Versteeg overal om zich heen. Waar komt die fixatie op uiterlijk vandaan? En wat zijn daar de gevolgen van?

Door
Mare Versteeg

Toen ik achttien was, pleegde ik een ‘verzetsdaad’. Ik pakte de tondeuse en schoor in een keer mijn lange bruine haren af. Ik was klaar met het verstikkende schoonheidsideaal van de vrouw met haar lange glanzende lokken. Ook met een strak koppie was ik nog steeds dezelfde Mare, nog steeds evenveel vrouw.

Dat het afscheren van mijn haar überhaupt als een verzetsdaad voelde, past in deze tijd waarin uiterlijk een grote rol speelt. Ik zie het in m’n omgeving. Mijn broertjes die uren in de sportschool zweten om zo ‘kast’ mogelijk te worden, vriendinnen met eindeloze schoonheidsroutines en jonge vrouwen die fillers overwegen. De norm is jong, strak en fit, en we gaan steeds verder om daaraan te voldoen. Waarom?

MOOI = MAAKBAAR

In haar essay ‘Mooi maken moet’ in *De Groene Amsterdammer* probeert socioloog en ‘schoonheidsprofessor’ Giseline Kuipers (KU Leuven) onze huidige obsessie met schoonheid te begrijpen. Ze schrijft dat er goed uitzien, de afgelopen eeuw steeds belangrijker is geworden. “Aandacht besteden aan je uiterlijk, jezelf ‘mooi maken’ of ‘optutten’ gold lang als

meerel dubieus – ijdel, oppervlakkig, hoogstens geschikt voor jonge vrouwen.” Maar die tijd is voorbij. We besteden meer geld, tijd en inspanning aan ons uiterlijk dan ooit. Uit cijfers van het Erasmus MC in Rotterdam blijkt dat de behandeling met fillers en botox tussen 2019 en 2022 met 80% is gestegen.

Volgens socioloog Anne-Mette Hermans (TiU) past dit binnen de huidige neoliberale tijd. Het sterke geloof in individuele verantwoordelijkheid en maakbaarheid maakt dat we het lichaam en ons uiterlijk zijn gaan zien als een levenslang project waarin we moeten investeren. Hermans: “Het idee is: als jij vindt dat je niet mooi bent, dan is het je eigen keuze – en misschien zelfs je eigen verantwoordelijkheid – om daar iets aan te doen.”

EEN UITDIJEND SCHOONHEIDSREGIME

Ondertussen is er een miljardenindustrie ontstaan die ons hier graag bij helpt. Als ik door Utrecht fiets zie ik het overal om me heen. Reclames voor make-up, beautysalons en volle sportscholen vullen het straatbeeld. Het is allemaal onderdeel van wat Kuipers een ‘uitdijend schoonheidsregime’ noemt, een sociaal-cultureel systeem dat steeds meer mensen voorhoudt dat ze er goed uit moeten zien. “Anders dan vroeger is dit schoonheidsregime niet alleen voor jonge vrouwen of vrouwen van hogere afkomst, voor wie schoonheid altijd al belangrijk was [...] Nu

is uiterlijk maakbaarder, en steeds belangrijker – voor relaties en werk, identiteit en sociale acceptatie, gedurende de hele levensloop.”

Onze huidige socialemediacultuur speelt een cruciale rol. Daarin zijn we niet alleen onzichtbare consumenten van beelden van knappe beroemdheden, we worden nu ook zelf constant bekeken. Kuipers zegt daarover: “Allemaal hebben we een virtuele dubbelganger, voor iedereen opzoekbaar, met zorg gecureerd, meestal net ietsje mooier dan ons alledaagse zelf.” Het effect is dat hele generaties van jongs af aan leren zichzelf door de ogen van de ander te zien, als ‘afbeelding’ die geprefectioneerend kan worden.

ONGELIJKHEID

Wat zijn de gevolgen van de steeds grotere rol die schoonheid speelt in onze maatschappij? Sociologen wijzen er al langer op dat het loont om aan het algemene schoonheidsideaal te

voldoen. ‘Mooie’ mensen krijgen sneller een partner en worden eerder uitgenodigd bij sollicitatiegesprekken. Economen noemen dit de ‘schoonheidspremie’, sociologen spreken van ‘esthetisch kapitaal’ en studenten zoals ik kennen het fenomeen als ‘pretty privilege’.

Maar niet iedereen heeft evenveel kans om aan de norm te voldoen. Kuipers: “Mensen die sociaal op achterstand staan, bijvoorbeeld met een praktische opleiding of een migratieachtergrond, hebben een grotere kans om fysieke trekken te hebben die worden beschouwd als lelijk: overgewicht, slechte tanden of een ouder uiterlijk.” Mensen met een hogere maatschappelijke status hebben juist meer kans om mooi gevonden te worden. Ze hebben als kind vaker een gezonde leefstijl aangeleerd gekregen, en hebben het geld om gezonder voedsel te betalen, sportlessen te nemen én kunnen zich dure cosmetische ingrepen veroorloven. In andere woorden: onze obsessie met schoonheid leidt tot ongelijkheid en uitsluiting.

EEN GLIMPJE HOOP

Dat betekent gelukkig niet dat er geen hoop is voor normbrekers. In onze gedigitaliseerde en multiculturele wereld is er niet één schoonheidsideaal. Er is niet één groep die bepaalt wat mooi is. En dat biedt een “glimpje hoop” volgens Kuipers: “als je uiterlijk op de ene plek niet gewaardeerd wordt, is er wellicht elders een plek waar het beter valt.”

Zo verging het mij ook. Mijn kakkerklasgenoot vond mijn korte coupe maar niets, maar mijn alternatieve vrienden konden het wel waarderen. Een maand later zetten twee anderen de tondeuse in het haar, en zo waren we met z’n drieën.

Op 7 april praten we met o.a. **Giseline Kuipers** en **Anne-Mette Hermans** verder over de rol die schoonheid speelt in onze samenleving en het effect op (jonge) vrouwen. Kom je ook? Meer informatie op pagina 11.

In the Name of Love

Wetenschappers over wat liefde kan zijn

Waarom vallen mensen voor de avances van chatbots? En kan liefde de basis zijn voor een solidaire samenleving? Tijdens het Liefde & Kunst Festival van én in Museum Catharijneconvent gaan we met wetenschappers in gesprek over wat liefde is en kan zijn.

ZA 14
FEB

Op zaterdag 14 februari organiseert Museum Catharijneconvent het Liefde & Kunst Festival: een eendaags programma vol kunst, performance, muziek en nieuwe perspectieven op liefde en zingeving. Ideaal voor nieuwsgierige zinzoekers die zich willen onderdompelen in de diepere lagen van liefde. Onze programma's zijn gratis te bezoeken, maar je moet wel even reserveren. De rest van het festival bezoek je met een museumticket of een Museumkaart.

11.00–17.00 uur

Publieke liefde: een pleidooi voor meer solidariteit

In een wereld vol dreigingen zijn we allemaal kwetsbaar. Maar de bereidheid om solidariteit en zorg collectief te organiseren, lijkt af te nemen. Kijk maar naar ons sociale vangnet, waar steeds meer gaten in zitten. Hoe kunnen we opnieuw leren zorgen, voor onszelf en voor elkaar? We gaan in gesprek met socioloog **Marguerite van den Berg** (UU) over het omarmen van onze kwetsbaarheid en liefde als politieke kracht.

11.30–12.30 uur

Verliefd op een chatbot

De nieuwste chatbots kunnen grappen, troosten, en intieme gesprekken voeren, en lijken daardoor menselijker dan ooit. Zo menselijk, dat sommigen als een blok voor deze taalmodellen vallen en er zelfs mee willen trouwen. Waarom lijken deze AI-systemen zo empathisch? En kan je iets liefhebben dat zelf geen emoties ervaart? Met computerwetenschapper **Mehdi Dastani** (UU).

13.30–14.30 uur

🕒 20.00–21.30 uur

📍 TIVOLIVREDENBURG / Cloud Nine

De Futuristen

Denk mee over morgen

In de Futuristen onderzoeken theatermakers en wetenschappers samen de toekomst. Een unieke combinatie van interview en theater, waarin muzikanten en schrijvers de visie van een spraakmakende gast in één dag vertalen naar een voorstelling. Verser kan niet! Met dit seizoen: hoe techmiljardairs onze toekomst bepalen én wat mannelijkheid allemaal kan zijn.

MA 16 FEB

Hoe techbro's de toekomst naar hun hand zetten

Van nieuwe staten op kunstmatige eilanden tot mijnbouw op verre planeten. Techmiljardairs hebben de meest futuristische plannen om de aarde leefbaar te houden. Tegelijkertijd lijdt onze planeet onder hun grondstofhonger en energie slurpende datacentra. Met mediawetenschapper **Rianne Riemens** (UU) onderzoeken we hoe een klein groepje extreem rijke mannen de toekomst naar hun hand zet. Wat zijn hun ideologische drijfveren?

🔗 Reserveren via sg.uu.nl

DI 02 JUN

Wat een man óók kan zijn

Hoe word je een alfaman? Met hun gedachtegoed raken *manosphere*-influencers een gevoelige snaar bij veel mannen. Hun boodschap: mannen zouden hun dominante positie in de samenleving zijn kwijtgeraakt door feminisme en vrouwenemancipatie, en het is tijd om dat recht te zetten. Waarom zijn die ideeën zo populair? En welk beeld van wat een man ook kan zijn zetten we ertegenover? Met sociaal wetenschapper **Linda Duits** (UU).

🔗 Reserveren via sg.uu.nl

🔗 In samenwerking met het Nieuw Utrechts Toneel en mede mogelijk gemaakt door het Descartes Centre (UU)

🕒 20.00–21.30 uur

📍 ACADEMIEGEBOUW / Aula

Het kapitalisme voorbij

Over alternatieve sociaaleconomische systemen

Groeiende ongelijkheid, de uitputting van de aarde, en steeds meer macht in handen van een paar miljardairs en multinationals. Het neoliberale kapitalisme loopt tegen haar grenzen aan. De roep om alternatieven is groot, maar zijn ze er wel? In het vervolg van deze serie geven vooraanstaande denkers hun visie op de toekomst. Welke sociaaleconomische alternatieven zijn er voor het kapitalisme? Wat winnen en verliezen we ermee? En hoe komen we daar?

In samenwerking met Visions for the Future (UU)

DI 17 FEB

EN

What is a fair economy?

Een ton als startkapitaal voor alle twintigers, een basisinkomen voor iedereen, en een hogere erfbelasting. Ideeën genoeg om gelijke economische kansen te creëren voor zoveel mogelijk mensen. Onhaalbaar, zeggen critici. Maar volgens filosoof **Stuart White** (Oxford University) is dat geen reden om deze idealen los te laten. Hoe kunnen ze ons inspireren tot een eerlijke economie? Filosoof en econoom **Ingrid Robeyns** (UU) reageert.

MA 23 MRT

EN

Are populists turning into fascists?

Wat hebben Trump, Bolsonaro en Modi gemeen? Volgens historicus **Federico Finchelstein** (The New School) zijn het *wannabe fascists*. Ze omarmen fascistische elementen, zoals propaganda en politiek geweld, maar het is ze (nog) niet gelukt om de democratie volledig te ondermijnen. Kunnen fascisme en democratie samengaan? Welke waarschuwingssignalen zijn er op de weg van populisme naar fascisme? Met ook filosoof **Hannah McHugh** (UU).

🕒 20.00–22.30 uur

📍 TIVOLIVREDENBURG / Hertz

De Grote Taalshow

MA 16
MRT

Hoe vormt taal onze wereld?

Taal maakt onze wereld. Het misleidt en verheldert, hemelt op en maakt zwart, verbindt en verdeelt. Wie de taal beheerst, heeft de macht. Tijdens de Boekenweek verkennen we met wetenschappers en schrijvers hoe taal onze wereld vormt. Van de gesprekken die we voeren in ons hoofd tot de grappen die we maken. Wat doet taal met ons en wanneer schiet het tekort?

Met o.a. literatuurwetenschapper **Kiene Brillenburg Wurth** (UU) over de zin van nutteloze taal, taalwetenschapper **Geerke van der Bruggen** (UU) over hoe rechters hun uitspraken begrijpelijker kunnen maken, taalwetenschapper **Stef Spronck** (UvA) over het stemmetje in ons hoofd, cultuurwetenschapper **Dick Zijp** (UU) over waarom humor niet altijd om te lachen is, en schrijver **Jibbe Willems** over de macht van taal.

⚡ Reserveer je ticket via sg.uu.nl

T A A L S H O W

F F V I M

Ben jij voorbereid?

Doe mee met de Crisischallenge!

We leven in een tijd van pandemieën, gewelddadig extremisme en natuurrampen. De vraag is niet óf er een nieuwe crisis komt, maar wanneer. Zijn we daar eigenlijk wel op voorbereid? Hoe houden we de samenleving bij elkaar als de nood hoog is? En wat kunnen we leren van eerdere crises, zoals de coronapandemie en de watersnoodramp?

Met onze Crisischallenge test jij hoe goed je bent voorbereid op rampspoed én help je wetenschappers met hun onderzoek. Waar vond jij veerkracht in moeilijke tijden? Zitten jouw burens al in je noodpakket? En wat verlang jij van een burgemeester in crisistijd: daadkracht of draagvlak?

Vanaf 24 maart kan je op sg.uu.nl/challenge meedoen aan onderzoek van o.a. sociaal psycholoog **Amarins Jansma**, historicus **Ruben Ros**, bestuurskundige **Marij Swinkels**, sociaal psycholoog **Iris Meinderts** (allen UU) en historicus **Adriaan Duiveman** (RU). Doe je mee?

 In samenwerking met en mede mogelijk gemaakt door Adapt!, een onderzoeksconsortium met wetenschappers van verschillende universiteiten

DI 24 MRT

Zijn we voorbereid op de volgende crisis?

Een grote stroomstoring, nieuwe pandemie of dijkdoorbraak. De draaiboeken voor de volgende crisis liggen klaar, er zijn bunkers en crisiscentra ingericht en burgers werden onlangs opgeroepen een noodpakket in te slaan. Kun je je echt goed voorbereiden op het onbekende? Met historicus **Beatrice de Graaf** (UU) over de lessen die we kunnen trekken uit het verleden en journalist **Ot van Daalen** (UvA) over hoe kwetsbaar Nederland is.

 TIVOLIVREDENBURG / Hertz
 20.00–21.30 uur
 Reserveren via sg.uu.nl

 20.00–22.30 uur

 TIVOLIVREDENBURG / Hertz

Utrechtse Nacht van de Filosofie

Wie zijn wij? In tijden van individualisme en eigenbelang klinkt de roep om meer gemeenschapszin steeds luider. Maar hoe we die gemeenschap definiëren – een buurt, een volk, een soort – heeft gevolgen. Want waar houdt 'wij' op en begint 'zij'? In de Maand van de Filosofie onderzoeken we met schrijvers en denkers of we meer zijn dan de som der delen. Wat betekent 'wij' in een wereld die constant verandert?

Maak je klaar voor een wervelende avond. Filosoof en schrijver **Eva Meijer** verkent wat het betekent als we ook niet-menselijke wezens een politieke stem geven, filosoof **Jan Broersen** (UU) vraagt zich af in hoeverre AI een spiegel vormt van onze samenleving, filosoof **Katie Ebner-Landy** (UU) vertelt hoe de oude Grieken nadachten over de ander, en filosoof **Colin Caret** (UU) gaat te rade bij het boeddhisme: kunnen we onszelf wel kennen? Dat en meer.

WO 15
APR

 Reserveer je ticket via sg.uu.nl

 In samenwerking met het Departement Filosofie en Religiewetenschap & het Descartes Centre (beiden UU)

🕒 20.30–21.30 uur

📍 ACADEMIEGEBOUW / Aula

Wat vrijheid van ons vraagt

Wat betekent vrijheid? Volgens filosoof en jurist **Jurriën Hamer** (UU) wordt het te vaak verward met vrijblijvendheid. Terwijl fundamentele rechten, zoals de vrijheid van meningsuiting, gelijke behandeling en politieke participatie, juist dure plichten met zich meebrengen. Die plichten hebben we verzuimd, schrijft Hamer in zijn boek *Wat vrijheid van je vraagt*. En de gevolgen daarvan zijn groot: het publieke debat is ontspoord en een eerlijke gelijkwaardige samenleving lijkt ver weg. In zijn 4 mei-lezing onderzoekt hij wat nodig is om het plichtsbefef terug te brengen, en onze vrijheden eindelijk echt te realiseren.

i Om 20.15 uur, direct na de Dodenherdenking op het Domplein, openen de deuren van het Academiegebouw. De lezing begint om 20.30 uur.

MA 04
MEI

Voor studenten: SG Academy, Edubadge & Studiepunten

Wil jij als student méér halen uit je tijd aan de universiteit? Met de studiepuntencursussen, SG Edubadge en SG Academy daagt Studium Generale je uit om verder te denken, kritisch te reflecteren en actief bij te dragen aan de dialoog tussen wetenschap en samenleving.

SG Academy

De SG Academy biedt een uniek kijkje in de keuken van Studium Generale. Onder begeleiding van ervaren programmamakers leer je in drie interactieve sessies wat een goed publieksevenement is en hoe je van idee tot uitvoering komt. Hoe bepaal je het thema? Welk format kies je erbij? En hoe bereik je je publiek? Je werkt aan vaardigheden als storytelling, conceptontwikkeling en publieksgericht schrijven.

⚡ De inschrijving voor de derde lichting is nu geopend!

SG Edubadge

Denk je graag na over maatschappelijke thema's? En ben je niet bang om verder te kijken dan je eigen vakgebied? Bezoek dan minimaal vijf SG-events, schrijf over elk daarvan een korte reflectie, en ontvang een digitale Edubadge voor op je CV en LinkedIn. Een mooie manier om je maatschappelijke betrokkenheid zichtbaar te maken, bijvoorbeeld voor je toekomstige werkgever.

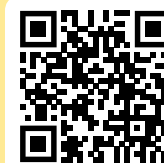
⚡ Je kan elk moment starten, meld je nu aan:

Studiepunten

De lezingen en talkshows van Studium Generale bijwonen én daar studiepunten voor krijgen? Dat kan! In het voorjaar (blok 3) kun je via Studium Generale twee interdisciplinaire avondcursussen volgen (7,5 ECTS) die we organiseren i.s.m. het Copernicus Institute of Sustainable Development en het departement voor Filosofie en Religiewetenschappen. Lees meer over 'Duurzaamheid als wereldbeeld' en 'Wetenschapsfilosofie' op pagina 6 en 8.

i Inschrijven is nog mogelijk tijdens de na-inschrijving op 19 en 20 januari. Meer info:

Mis niets

Podcast en video

Onze programma's zijn bijna altijd live mee te kijken. Heb je iets gemist? Kijk dan terug via sg.uu.nl/video. Luister je liever? We bieden een deel van onze programma's ook als podcast aan. Ga naar sg.uu.nl/podcast of abonneer via je favoriete platform. We lichten er hier vier voor je uit.

VIDEO Hoe komt het dat we sommige aandoeningen niet begrijpen?

Lange tijd was het witte mannenlichaam de norm in medisch onderzoek. Daardoor worden ziektes van vrouwen en mensen van kleur minder goed begrepen. Historicus **Hieke Huistra**, kinderarts in opleiding **Sara Sahba** en literatuurwetenschapper **Megan Milota** over blinde vlekken in de wetenschap, medische discriminatie en beter luisteren in de spreekkamer.

VIDEO Hoe kunnen vrouwen meer ruimte innemen?

Veel vrouwen voelen nog altijd ongemak bij zichtbaar zijn en ruimte innemen. Ze krijgen in vergaderingen minder spreektijd, worden vaker onderbroken en nemen minder snel het woord. Vrouwen die wél ruimte pakken, krijgen vaak te maken met seksisme, racisme en vrouwenhaat. Socioloog **Christien Brinkgreve**, psycholoog **Liesbeth Woertman** en antropoloog **Gloria Wekker** over je plek opeisen in relaties en in de maatschappij.

VIDEO What if workers take back control?

Sinds het neoliberalisme in de jaren 70 groeide de macht van aandeelhouders. Winst weegt zwaarder dan de belangen van werknemers. Socioloog **Isabelle Ferreras** pleit voor een democratische economie. Wat als werknemers meebeslissen over de koers van een bedrijf? Hoe werkt dat, en wat levert het op? Met ook filosoof **Caleb Althorpe**.

PODCAST Iedereen in therapie?

'Ik voel me depri' en 'Dat is traumatisch!'. Therapietaal is onderdeel van ons dagelijks leven geworden. Het past bij meer openheid over mentale problemen, maar critici zien er ook een teken in van doorgeschoten 'psychiatisering'. Historicus **Gemma Blok** over hoe ideeën over normaal en abnormaal door de geschiedenis heen veranderden.

Agenda

Februari				
02 FEB	Hoe werkt ons geheugen?	TivoliVredenburg		4
MA 20:00	Met o.a. Albert Postma			
03 FEB	Klimaatadaptie: groter denken en sneller handelen	Academiegebouw		6
DI 20:00	Met Marjolein Haasnoot			
09 FEB	Fouten en fraude: hoe voorkomen we sloppy science?	Academiegebouw		8
MA 20:00	Met o.a. Stan van Pelt			
10 FEB	Hoe redden we de Nederlandse natuur?	Academiegebouw		6
DI 20:00	Met o.a. Jonas Lembrechts			
14 FEB	Publieke liefde: een pleidooi voor meer solidariteit	Museum Catharijneconvent		14
ZA 11.30	Met Marguerite van den Berg			
14 FEB	Verliefd op een chatbot	Museum Catharijneconvent		14
ZA 13.30	Met Mehdi Dastani			
16 FEB	De Futuristen: Hoe techbro's de toekomst naar hun hand zetten	TivoliVredenburg		16
MA 20:00	Met Rianne Riemens			
17 FEB	What is a fair economy?	Academiegebouw	EN	18
DI 20:00	Met o.a. Stuart White			
23 FEB	Hoe politiek is de economische wetenschap?	Academiegebouw		8
MA 20:00	Met Martijn Huysmans			
24 FEB	Nederland waterland?	Academiegebouw		6
DI 20:00	Met o.a. Marc Bierkens			

Maart				
03 MRT	Hoe goed kunnen klimaatmodellen de toekomst voorspellen?	Academiegebouw		6
DI 20:00	Met o.a. Michiel Baatsen			
09 MRT	De vergeten geschiedenissen van Suriname	Academiegebouw		8
MA 20:00	Met o.a. Jaswina Elahi			
10 MRT	De strijd om het vrouwenlichaam: Intieme terreur	TivoliVredenburg		10
DI 20:00	Met o.a. Marieke Liem			
16 MRT	De Grote Taalshow	TivoliVredenburg		20
MA 20:00	Met o.a. Dick Zijp			
17 MRT	Klimaatwetenschappers onder vuur	Academiegebouw		6
DI 20:00	Met o.a. Roel Vermeulen			
23 MRT	Are populists turning into fascists?	Academiegebouw	EN	18
MA 20:00	Met o.a. Federico Finchelstein			

24 MRT	Zijn we voorbereid op de volgende crisis?	TivoliVredenburg		22
DI 20:00	Met o.a. Beatrice de Graaf			
30 MRT	What do we know about Russia's war against Ukraine?	Academiegebouw	EN	8
MA 20:00	Met Olga Burlyuk			

April				
07 APR	De strijd om het vrouwenlichaam: Mooi maken moet	TivoliVredenburg		10
DI 20:00	Met o.a. Giseline Kuipers			
15 APR	Utrechtse Nacht van de Filosofie	TivoliVredenburg		24
WO 20:00	Met o.a. Katie Ebner-Landy			
21 APR	Hybride dreiging, hybride oorlog?	Bibliotheek Neude		4
DI 20:00	Met o.a. Jessica Dorsey			

Mei				
04 MEI	Wat vrijheid van ons vraagt	Academiegebouw		26
MA 20:30	Met Jurriën Hamer			
12 MEI	De strijd om het vrouwenlichaam: Baas in eigen baarmoeder	TivoliVredenburg		10
DI 20:00	Met o.a. Jenneke van Ditzhuijzen			
19 MEI	Why the current internet sucks	Bibliotheek Neude	EN	4
DI 20:00	Met o.a. Lucie Chateau			

Juni				
02 JUN	De Futuristen: Wat een man óók kan zijn	TivoliVredenburg		16
DI 20:00	Met Linda Duits			

Publicatiedatum
6 januari 2026

Vormgeving
Collageboy Studio

Drukwerk
Canon

Foto's

Voorkant: Shotsbyshali, pagina 2: Linde Dorenbos, pagina 4/5: Ward Mevis, pagina 6/7: Merrilee Schultz / Unsplash.com, pagina 8/9: Kevin Quintino, pagina 10/11: Rafał Szczawiński / Unsplash.com, pagina 12/13: Andrej Lisakov / Unsplash.com, pagina 14/15: AI generated Nano Banana Pro, pagina 16/17: Rogier Boogaard, pagina 18/19: Rodion Kutsaiev / Unsplash.com, pagina 20/21: AI generated Nano Banana Pro, pagina 22/23: Collageboy Studio, pagina 24/25: Ward Mevis, pagina 26/27: Aakash Dhage / Unsplash.com, pagina 28/29: Jessie Kamp.

Waarom worden mensen
verliefd op AI?

Are populists turning into
fascists?

Hoe wordt klimaat-
onderzoek tegengewerkt?

Wat zijn de gevolgen van
onze schoonheidsobsessie?